

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

|                      |                                 |
|----------------------|---------------------------------|
| <b>Codi</b>          | 33900                           |
| <b>Nom</b>           | Història de l'urbanisme europeu |
| <b>Cicle</b>         | Grau                            |
| <b>Crèdits ECTS</b>  | 6.0                             |
| <b>Curs acadèmic</b> | 2019 - 2020                     |

**Titulació/titulacions**

| <b>Titulació</b>                 | <b>Centre</b>                    | <b>Curs</b> | <b>Període</b>     |
|----------------------------------|----------------------------------|-------------|--------------------|
| 1006 - Grau d' Història de l'Art | Facultat de Geografia i Història | 4           | Segon quadrimestre |

**Matèries**

| <b>Titulació</b>                 | <b>Matèria</b>      | <b>Caràcter</b> |
|----------------------------------|---------------------|-----------------|
| 1006 - Grau d' Història de l'Art | 7 - Art i Territori | Optativa        |

**Coordinació**

| <b>Nom</b>             | <b>Departament</b>      |
|------------------------|-------------------------|
| SERRA DESFILIS, AMADEO | 230 - Història de l'Art |

**RESUM**

En aquesta assignatura es planteja un recorregut històric sobre les teories i aplicacions urbanístiques que han anat apareixent des de l'Antiguitat fins l'època contemporània. Els continguts s'inicien amb l'anàlisi del model urbanístic clàssic grec i romà i especialment l'aparició de la planta hipodàmica en retícula. De l'Edat Mitjana s'analitzen les diferents tipologies urbanes, les ciutats de creixement orgànic, les ciutats noves i el model islàmic. El Mon Modern permet estudiar els teòrics de l'urbanisme i les grans aplicacions de la teoria a ciutats o estats como Roma, París, Versalles, Londres o Espanya. La ciutat del segle XIX analitza les utopies i les actuacions urbanístiques més importants de París, Viena, Barcelona, així com la ciutat lineal, la ciutat jardí y la ciutat industrial. Finalment, en el segle XX s'analitzen les aportacions urbanístiques de Le Corbusier, Wright y altres arquitectes urbanistes.



## **CONEIXEMENTS PREVIS**

### **Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

### **Altres tipus de requisits**

No hi ha requisits previs per a cursar l'assignatura.

## **COMPETÈNCIES**

### **1006 - Grau d' Història de l'Art**

- Capacitat d'anàlisi i de síntesi a partir de la informació procedent dels diversos continguts de la història d'art i la seua aplicació en l'activitat professional.
- Capacitat per aplicar els coneixements bàsics adquirits a través d'un raonament crític aplicat a l'anàlisi i la valoració d'alternatives.
- Capacitat per aplicar els coneixements bàsics a futures situacions professionals, mitjançant l'organització i la planificació adequades dels continguts de la història de l'art.
- Capacitat per presentar i exposar oralment i per escrit projectes de gestió i de discussió de tots els camps d'actuació de la història de l'art.
- Capacitat per reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre aspectes de la producció artístiques en les diverses facetes.
- Capacitat per transmetre informació, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Capacitat per a la resolució dels problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador o historiadora de l'art o gestor del patrimoni.
- Desenvolupar un compromís amb els valors democràtics i la cultura de la pau en el marc de les activitats artístiques.
- Compromís amb els drets fonamentals referits a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.
- Desenvolupar activitats que faciliten la integració de les persones amb discapacitat.
- Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement d'altres cultures.
- Capacitat per expressar de forma oral i escrita en la llengua pròpia i almenys en una llengua estrangera.
- Capacitat per aplicar eines informàtiques i ús de les xarxes que permeten l'establiment de contactes nacionals i internacionals.



- Prendre contacte directe amb les obres artístiques mitjançant visites als monuments històrics, museus i exposicions que mostren al públic aquest tipus d'obres.
- Capacitat de lectura de l'entorn a partir de l'anàlisi, l'observació i la deducció de la informació procedent de les obres artístiques produïdes al llarg de la història.
- Desenvolupar un aprenentatge autònom i les habilitats necessàries que afavorisquen les relacions interpersonals.
- Coneixement crític de les coordenades espaciotemporals de la història de l'art.
- Coneixement de la bibliografia actualitzada, anàlisi crítica d'aquesta, i capacitat per realitzar una síntesi a partir d'un posicionament crític.
- Saber aplicar una metodologia científica per a qualsevol tipus d'actuació i de decisió en relació amb els coneixements d'història de l'art.
- Saber utilitzar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions.
- Saber aplicar els coneixements instrumentals aplicats a la història de l'art per interpretar i manejar gràfics, fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art.
- Saber aplicar els coneixements comprensius d'idiomes moderns, incidint en el vocabulari tècnic.

## **RESULTATS DE L'APRENENTATGE**

S'ha d'assolir un coneixement sobre l'evolució de la forma urbana a Europa des de l'antiguitat fins l'actualitat, entenent-la com una manifestació cultural i artística pròpia del moment històric en que es desenvolupa.

## **DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS**

### **1. HISTÒRIA DE L'URBANISME I LA HISTÒRIA DE L'ART**

Introducció a l'estudi de la forma urbana dins del seu context històric i cultural. Imatges, documents i principis arquitectònics.

### **2. LES ARRELS DE L'URBANISME EUROPEU: GRÈCIA I ROMA**

La polis grega. La colonització i la ciutat planificada: Hipòdam de Milet. Principis del urbanisme romà. La ciutat de Roma. Urbanisme i romanització a la Mediterrània.



### **3. EDAT MITJANA**

De la ciutat antiga a la ciutat medieval. La ciutat medieval en Europa. Noves fundacions urbanes. La maduresa de la ciutat medieval als segles XIV i XV. La ciutat islàmica.

### **4. LA CIUTAT EN EL RENAIXEMENT**

Utopia i realitat: la ciutat i la nova cultura arquitectònica.

### **5. LA CIUTAT BARROCA**

Principis de l'urbanisme barroc. Les capitals de l'Europa barroca. La gran escala i l'arquitectura del paisatge.

### **6. LÉPOCA DE LES REVOLUCIONS (1750-1850)**

Vers la ciutat industrial. Canvi social i polític en la ciutat: utopistes i reformistes.

### **7. LA CIUTAT BURGESA**

Reorganització i eixample de les ciutats. Les primeres legislacions urbanes: eixample i reforma interior. Haussmann i el pla de París. El Ring de Viena. El Pla Cerdà a Barcelona.

### **8. LA CIUTAT DE L'URBANISME MODERN (1880-1945)**

Aspectes legislatius. Els plans reguladors. Camillo Sitte i la concepció artística de l'urbanisme. Ebenezer Howard i la Ciutat-Jardí. La Ciutat Lineal i Arturo Soria. La ciutat industrial de Tony Garnier

### **9. APROXIMACIÓ ALS PROBLEMES URBANÍSTICS DEL NOSTRE TEMPS (1945-2000)**

Legislació i experiències urbanístiques en la postguerra. El Moviment Modern i la ciutat. Conservació i transformació dels centres històrics. Crisi i fragmentació del concepte tradicional de ciutat.

**VOLUM DE TREBALL**

| ACTIVITAT                                         | Hores         | % Presencial |
|---------------------------------------------------|---------------|--------------|
| Classes de teoria                                 | 45,00         | 100          |
| Pràctiques en aula                                | 15,00         | 100          |
| Assistència a esdeveniments i activitats externes | 5,00          | 0            |
| Elaboració de treballs en grup                    | 10,00         | 0            |
| Elaboració de treballs individuals                | 10,00         | 0            |
| Estudi i treball autònom                          | 30,00         | 0            |
| Lectures de material complementari                | 10,00         | 0            |
| Preparació d'activitats d'avaluació               | 10,00         | 0            |
| Preparació de classes de teoria                   | 5,00          | 0            |
| Preparació de classes pràctiques i de problemes   | 5,00          | 0            |
| Resolució de casos pràctics                       | 5,00          | 0            |
| <b>TOTAL</b>                                      | <b>150,00</b> |              |

**METODOLOGIA DOCENT**

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura entorn dels punts següents:

a) Tres hores setmanals de classes presencials:

Són lliçons teórico-pràctiques impartides pel professor, a través de mitjans visuals, en les que s'exposen els aspectes essencials de la matèria, sistematitzant la bibliografia. Per a poder seguir estes classes serà necessària la lectura i preparació obligatòria dels materials, manuals o textos, que prèviament s'indiquen. Esta lectura i preparació és obligatòria i pot ser objecte de control. El component pràctic es realitzarà en estes classes presencials, podent ser el comentari i anàlisi de textos o imatges relatius a la matèria.

b) Assistència a seminaris, visites guiades o altres activitats. Dins d'aquest apartat es podrà incloure l'assistència obligatòria de l'alumne a alguna activitat organitzada pel professor. Aquestes activitats es veuran determinades pel nombre d'alumnes que formen el grup.

c) Assistència a tutories. Els estudiants podran assistir a les hores d'atenció als alumnes que el professor tinga establides, per a realitzar consultes sobre qualsevol tema o aspecte relacionat amb l'assignatura i el professor podrà concertar la realització de tutories programades quan el considere convenient.



## **AVALUACIÓ**

### **1. 1. Prova escrita.**

Prova escrita de caràcter teòric-pràctic en acabar el quadrimestre en la que s'avaluen:

- Adquisició de coneixements
- Comprensió dels processos històrics i culturals on s'inscriuen les diferents manifestacions artístiques.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Coneixement del vocabulari i la terminologia específica de la Historia de l'Art.

Constitueix un percentatge del 60 % de la qualificació total.

### **1. 2. Control de lectura/memòria d'activitats.**

Proves escrites, memòries, resums i esquemes de la bibliografia proporcionada y de les activitats complementàries que es plantegen en l'apartat activitats

formatives. S'avaluen:

- Adquisició de coneixements.
- Comprensió de la bibliografia general i específica de les diferents matèries.
- Capacitat per a l'elaboració d'informes i/o memòries escrits/es sobre les activitats complementàries que es plantegen en l'apartat d'activitats formatives (visites a museus, exposicions, conjunts arqueològics i monumentals, etc).
- Adquisició d'un esperit analític i crític de la bibliografia i les fonts utilitzades per la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge d'un 20 % sobre la qualificació total.

### **1. 3. Treball pràctic individual i/o en grup**



Treball individual i/o en grup, escrit i/o oral, on s'avaluen:

- Adquisició d'habilitats de recerca bibliogràfica i informació.
- Domini de la bibliografia general i específica de les diferents matèries.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Elaboració d'anàlisi i propostes d'interpretació de l'obra d'art.
- Adquisició d'una metodologia científica pròpia de la Història de l'Art.
- Anàlisi i interpretació del fet artístic en relació a les fonts documentals, literàries, visuals...
- Adquisició de coneixements instrumentals aplicats a la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge d'un 20 % sobre la qualificació total.

En síntesi:

**Prova escrita 60%**

**Control de lectura 20%**

**Treballs pràctics individuals i / o en grup 20%**

En les dues convocatòries s'avaluaran el control de lectura i els treballs pràctics i activitats complementàries, però en la segona només cal recuperar l'examen. No s'admetran, per tant, lliuraments de treballs ni repeticions de controls de lectura que hagen quedat pendents i els estudiants hauran de presentar-se a la prova escrita el dia de l'examen.

## REFERÈNCIES

### Bàsiques

- BENEVOLO, Leonardo.: Diseño de la ciudad. 5 vols. Barcelona, Gustavo Gili, 1982.
- ----- Orígenes del urbanismo moderno. Madrid, Celeste Ediciones, 1982.



- BONET CORREA, Antonio: Las claves del urbanismo. Barcelona. Planeta 1995.
- CHUECA GOITIA, Fernando: Breve historia del urbanismo. Alianza Editorial. Madrid, 1968.
- MORRIS, A. E. J. Historia de la forma urbana. Desde sus orígenes hasta la Revolución Industrial. Gustavo Gili, Barcelona, 1984.
- DELFANTE, Charles. Gran historia de la ciudad. De Mesopotamia a Estados Unidos. Madrid, Abada, 2006.
- VV. AA., Historia de la Europa urbana, 4 vols., València, Publicacions de la Universitat de València, 2010-2011

### **Complementàries**

- ARGAN, G. C.: La Europa de las capitales, 1600-1700. Barcelona, 1964
  - BENEVOLO, Leonardo.: La ciudad europea. Barcelona, Crítica, 1993.
  - ----- Historia de la arquitectura del Renacimiento. La arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII). Barcelona, 1981.
  - ----- Historia de la arquitectura moderna. Barcelona, Gustavo Gili, 1994.
  - BRAUNFELS, Wolfgang: Urbanismo occidental. Madrid, Alianza Forma, 1983.
  - BONET CORREA, Antonio: El urbanismo en España e Iberoamérica. Madrid, 1991.
  - LAURIE, Michael: Introducción a la arquitectura del paisaje. Barcelona, Gustavo Gili, 1983. Cap. II El jardín en la historia.
  - MONTERO VALLEJO, Manuel: Historia del urbanismo en España I. Del eneolítico a la Baja Edad Media. Madrid, Cátedra, 1996.
  - MURATORE, G.: La ciudad renacentista. Madrid, 1980.
  - ROSENAU, Helen. La ciudad ideal. Su evolución arquitectónica en Europa. Madrid, Alianza Editorial, 1985.
  - SCHOENAUER, Norbert: 6000 años de hábitat. De los poblados primitivos a la vivienda urbana en las culturas de Oriente y Occidente. Barcelona, Gustavo Gili, 1984.
  - VV. AA. Historia del urbanismo. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1981-1985. Varios vols.
  - GARCÍA BELLIDO, Antonio; TORRES BALBÁS, Leopoldo et al.: Resumen histórico del urbanismo en España. 2º ed. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1987.
  - HALL, Peter. Ciudades del mañana. Historia del urbanismo del siglo XX. Barcelona, Del Serbal, 1996.
  - JELLICOE, Geoffrey; JELLICOE, Susan. El paisaje del hombre. La conformación del entorno desde la Prehistoria hasta nuestros días. Barcelona, Gustavo Gili, 2000.
- KOSTOF, Spiro. Historia de la arquitectura. 3 vols. Madrid, Alianza, 1988.



- LOZANO BARTOLOZZI, María del Mar. Historia del urbanismo en España II. Siglos XVI, XVII y XVIII. Madrid, Cátedra, 2011.
- ROSSI, Aldo. La arquitectura de la ciudad. Barcelona, Gustavo Gili, 1992.
- TERÁN, Fernando. Historia del urbanismo en España III. Siglos XIX y XX. Madrid, Cátedra, 1999.

## **ADDENDA COVID-19**

**Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern**

### **1. Continguts**

Se han reducido los contenidos inicialmente recogidos en la guía docente, seleccionando los indispensables para adquirir las competencias fundamentales de la asignatura.

### **2. Volum de treball i planificació temporal de la docència**

Se ha reducido el número de horas de clases teórico-prácticas presenciales, mediante su transformación con materiales diversos subidos a través del Aula Virtual. Se ha trasladado una parte de ese tiempo al aprendizaje autónomo paralelo del alumnado. En cuanto a la planificación, no se han mantenido estrictamente los horarios de clase para dar mayor libertad a cada estudiante, y para que puedan gestionar mejor su seguimiento y la realización de las actividades programadas de acuerdo con su agenda y disponibilidad.

### **3. Metodologia docent**

Sustitución parcial de la impartición de clases presenciales por la subida al Aula Virtual de los materiales de apoyo a la preparación de los contenidos (documentos, presentaciones, audios, enlaces a recursos online, etc.) y/o realización de alguna sesión de videoconferencia síncrona por Blackboard Collaborate el día y a la hora de la clase presencial, o grabada.

Sistema de Tutorías: Se mantiene el programa de tutorías virtuales por correo electrónico por chat privado del Aula Virtual y se emplean otras herramientas del Aula Virtual para atender dudas o debates colectivos (creación de foros o chats).

### **4. Avaluació**

Se mantienen los porcentajes de evaluación explicitados en la guía docente original.



Se valoran todas las actividades de evaluación continua ya efectuadas de forma presencial u online. En el día y franja horaria estipulada por el calendario académico de exámenes se realizará la última prueba que equivale al porcentaje que se denominaba examen o prueba escrita y que se realizará a través de alguna de las opciones y medios que ofrece el Aula Virtual de la Universitat de València.

Se exige alguna nota mínima de 4 en la prueba escrita final para el cálculo ponderado de la suma de los distintos apartados de la evaluación.

## **5. Bibliografia**

Se ha sustituido una parte de la bibliografía recomendada disponible sólo en bibliotecas por los materiales docentes subidos al Aula Virtual por el profesorado, así como por otros recursos de información accesibles gratuitamente en diferentes repositorios y bases de datos online, con atención especial a los facilitados por el servicio de bibliotecas de la Universitat de València.